

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (क) आयोजनाको सर्वेक्षण, अध्ययन, अन्वेषण, मूल्यांकन र अनुगमन गर्ने वा गराउने,
- (ख) आयोजना आर्थिक तथा प्राविधिक रुपमा उपयुक्त देखिए आयोजनाको निर्माण तथा विकास कार्य गर्ने वा गराउने,
- (ग) आयोजनाको विकास तथा निर्माणका लागि आयोजनाको विकास प्रक्रियामा स्थानीय जनताको सक्रिय सहभागिता कायम गराउने तर्फ आवश्यक नीति, योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्ने,
- (घ) आयोजना निर्माणका लागि आवश्यकता अनुसार ठेक्का कार्यको व्यवस्थापन गर्ने,
- (ङ) आयोजनाको निर्माण सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यकता अनुसार परामर्श सेवा लिने,
- (च) आयोजनाको शीघ्र कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्य गर्ने वा गराउने,
- (छ) विद्युत आयोजनाको लागि लगत इष्टिमेट स्वीकृत गर्ने,
- (ज) विद्युत आयोजना कार्यान्वयनका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धाका आधारमा बोलपत्र आव्हान गर्ने प्रयोजनको लागि बोलपत्रको कागजात तयार गर्ने,
- (झ) प्रचलित कानूनको अधीनमा रही बोलपत्र स्वीकृत गर्ने र यसको कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (ञ) आयोजनाको निरीक्षण गर्ने र निरीक्षण गर्दा देखिएका समस्या समाधानका लागि आवश्यक निर्देशन दिने,
- (ट) समितिको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने र यसको कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (ठ) आयोजनाको कार्यान्वयन तथा सञ्चालनसँग सम्बद्ध तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

विकास समितिको संरचना

कार्यालयहरू:

विकास समितिको केन्द्रीय कार्यालय काठमाण्डौ रहेको छ । साथै आयोजना स्थलमा फिल्ड अफिस रहने छ । केन्द्रीय कार्यालय अर्न्तगत इन्जिनियरिङ, सामाजिक तथा वातावरणीय, आर्थिक व्यवस्थापन तथा बजारीकरण, र प्रशासन विभाग गरी चारवटा विभागहरू राखिएको छ ।

स्थानीय आयोजना सहयोग कमिटी र स्थानीय सल्लाहकार कमिटी रहने गरी सामाजिक आर्थिक परिचालन शाखा फिल्ड अफिसमा रहनेछ । सो फिल्ड अफिस अर्न्तगत सामाजिक परिचालन, स्थानिय स्रोत परिचालन, जनसम्पर्क तथा आर्थिक प्रशासन इकाईहरू रहनेछन् ।

आयोजनाको अविधि:

यस विकास समितिले ८ वर्षभित्र यो आयोजना सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखेको छ ।

आयोजनाको वर्तमान अवस्था:

फ्रान्सको Tractebel इन्जिनियरिङ कम्पनी मार्फत आयोजनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भइरहेको छ ।

आयोजनाको सोच:

विकास समितिले निम्न सोचका साथ आफ्नो काम अगाडि वढाइरहेको छ ।

- १) उच्चतम प्रतिफल आउने गरी आयोजनालाई सकेसम्म चाडो सम्पन्न गर्ने,
- २) यस आयोजनालाई विकासका अन्य आयामहरूसँग जोड्ने,
- ३) आयोजनाबाट विस्तारित हुने समुदाय वा परिवारलाई हालको अवस्था भन्दा उन्नत जीवनयापन हुने व्यवस्था मिलाउने,
- ४) स्थानीय जनता तथा संस्थाहरूलाई आयोजनामा उनीहरूले चाहे बमोजिम सेयर राख्न पाउने, यस आयोजनामा काम गर्ने श्रमिकको श्रमलाई समेत सेयरमा बदल्न सकिने व्यवस्था मिलाउने, आर्थिक सामाजिक रुपले पछाडि परेका वा रहेका समुदायलाई समेत आयोजनामा सेयर स्वामित्व राख्न सक्ने व्यवस्था मिलाउने जस्ता कार्यक्रमहरू मार्फत प्रभावित क्षेत्रका आम जनसमुदायलाई आयोजनाको मालिक बनाउने, सम्भव भएसम्म नेपाली पूँजीबाट आयोजना बनाउने एवं वातावरणीय प्रभावलाई सकेसम्म कम गर्ने ।

सम्पर्क ठेगाना :

बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति
सरस्वती मार्ग १६१, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ, नेपाल
फोन नं. : ४२१६७६८, ४२१६७६९ (काठमाण्डौ)
website: www.bghep.gov.np

बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना

बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति

पृष्ठभूमि:

राष्ट्रिय आवश्यकता अनुरूप विद्युत उत्पादन गरेर विद्युतीय उर्जा आपूर्ति गरी जनसमुदायले भोगिरहेको लोडसेडिङको कठिनाई कमगर्दै देशको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा सकारात्मक योगदान पुऱ्याउन नेपाल सरकार प्रयत्नरत रहेको छ ।

विद्युतीय ऊर्जा उत्पादन तथा प्रयोगबाट मात्र मुलुकको आर्थिक तथा सामाजिक रुपान्तरण सम्भव हुने भएकाले विगतका सरकारले १० वर्षमा दशहजार मेगावाट विद्युत उत्पादन तथा उपयोग गर्ने लक्ष्य राखेको र यसको कार्ययोजना तयार पार्न एक कार्यदल गठन गरेको थियो । नेपालका प्रायः जलविद्युत उत्पादन आयोजनाहरू गैर जलाशययुक्त भएकाले त्यस्ता केन्द्रहरूबाट उत्पादन हुने विजुलीको मात्रा हिउँदको सुख्खायाममा जडित क्षमता भन्दा निकै कम, भन्दा एक तिहाई जति मात्र, हुन जाने भएकाले जलाशययुक्त र गैर जलाशययुक्त आयोजनाको सन्तुलित विकास गर्न जरुरी छ भन्ने ठहर सहित उक्त कार्यदलले आफ्नो प्रतिवेदन नेपाल सरकारलाई बुझाएको थियो । उक्त प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिम बुढीगण्डकी जलाशययुक्त जलविद्युत आयोजनाको निर्माण गर्ने प्रयोजनका लागि नेपाल सरकारले बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति गठन गरेको हो ।

बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समितिले सकेसम्म छिटो, भ्याएसम्म नेपाली श्रम र शीप तथा पुगेसम्म नेपाली

पूँजीको प्रयोग गरी यो आयोजना निर्माण गर्ने अठोटका साथ आफ्नो काम अगाडि बढाइरहेको छ ।

आयोजनाको परिचय:

गोरखा र धादिङ जिल्लाको बीचबाट बग्ने बुढीगण्डकी नदीमा निर्माण गरिने यो बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना जलाशययुक्त परियोजना हो । लगभग तीसवर्ष अघि यस आयोजनाको पूर्वसम्भाव्यता अध्ययन (सन् १९८४ मा) भएको थियो । यस आयोजना स्थलमा पुग्न काठमाण्डौबाट ७५ किमिको दूरीमा रहेको बेनीघाट हुँदै त्रिशुली नदी पार गरी मूल सडकबाट २ किमी जति माथि जानुपर्दछ ।

उद्देश्य:

यस आयोजनाले बुढीगण्डकी जलाशययुक्त जलविद्युत आयोजनाको निर्माण गरी ६०० मेगावाट विद्युत उत्पादन गरेर मुलुकको आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणका लागि आवश्यक विद्युतीय ऊर्जा उपलब्ध गराई नेपाली जनताको समृद्धिका लागि योगदान पुऱ्याउने लक्ष्य राखेको छ ।

आयोजनाका प्रमुख विशेषताहरू :

(सन् १९८४ को पूर्वसम्भाव्यता अध्ययन अनुसार)
जडित विद्युत क्षमता : ६०० मेगावाट
विद्युतीय उर्जा : वार्षिक २५० करोड यूनिट

१. जलाशय:

पूर्ण संचयन जलस्थिति (FSL) : ५२० मी (सामुद्रिक सतहबाट माथि)
न्यूनतम संचालन जलस्थिति : ४४५ मी
समग्र क्षमता : ३.३२ अरब घनमी
प्रभावी संचयन क्षमता : २.७६ अरब घनमी
जल सतहको क्षेत्रफल : ५० वर्ग किमी

२. जलाधार क्षेत्र र जलप्रवाह :

जलाधार क्षेत्र : ५,३७० वर्ग किमी
औसत जलप्रवाह : १९५ घनमी प्रति सेकेन्ड (क्यूमेक्स)

३. बाँध

ऊचाई : २२५ मी
लम्बाई : ५१० मी

४) विद्युतगृह

प्रकार : भूमिगत
लम्बाई, चौडाइ र ऊचाई : १२० मी x २४ मी x ४३.५ मी

५) टर्बाइन

प्रकार : फ्रान्सिस टाइप
नेट हेड : १८५ मी
जलप्रवाह : ४३० क्यूमेक्स
संख्या : १५० मेगावाट क्षमताका ४ वटा

अवसर तथा प्रभावहरू:

मुलुकको आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणका लागि मात्र नभएर यस आयोजनाले स्थानीय तहको विकासमा समेत दूरगामी एवं महत्वपूर्ण प्रभावहरू पार्नेछ ।

राष्ट्रिय रुपमा पर्ने प्रभावहरू:

- १) यस आयोजनाले ६०० मेगावाट विद्युत (वार्षिक २५० करोड यूनिट विद्युतीय ऊर्जा) मुलुकलाई उपलब्ध गराई लामो लोडसेडिङको मारबाट आम नेपालीलाई राहत दिनेछ ।
- २) कृषि तथा उद्योग जस्ता उत्पादनमुलक, शिक्षा र स्वास्थ्य जस्ता सेवामुलक, यातायात, सिंचाई, खानेपानी जस्ता पूर्वाधार विकासका लागि आवश्यक विद्युतीय ऊर्जा उपलब्ध हुनेछ ।
- ३) राष्ट्रिय रुपमा नै पर्यटन व्यवसायको प्रवर्द्धनमा यसले मद्दत पुऱ्याउनेछ ।
- ४) जलविद्युत क्षेत्रसँग सम्बन्धित प्राविधिक क्षमतामा प्रवर्द्धन हुनेछ ।
- ५) अध्ययन अनुसन्धानका लागि शिक्षण संस्थानहरूलाई अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- ६) सुख्खायाममा तल्लो तटीय क्षेत्रहरूमा सिंचाईका लागि संचित पानीको उपयोग गर्न सकिने अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- ७) गण्डक योजनाको क्षमता वृद्धिको लागि पनि उपयोगी सिद्ध हुनेछ ।
- ८) राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाई मुलुकको आर्थिक सामाजिक सम्वृद्धिमा विशेष योगदान पुग्नेछ ।
- ९) राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाहरूलाई यस आयोजनामा लगानी गरी राष्ट्र निर्माणको काममा योगदान दिने अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- १०) आम नेपाली जनता तथा संस्थाहरूलाई शेयर राख्ने अवसर प्राप्त हुनेछ ।

आयोजनाबाट स्थानीय रुपमा पर्ने प्रभावहरू र उपलब्ध अवसरहरू:

- १) गोरखा र धादिङ जिल्ला लोडसेडिङबाट मुक्त हुनेछन् ।
- २) स्थानीय स्तरमा विभिन्न प्रकारका रोजगारीका अवसरहरूमा वृद्धि हुनेछ ।
- ३) पर्यटन तथा अन्य व्यवसायमा वृद्धि हुनेछ ।
- ४) सडक तथा पुल जस्ता यातायात सम्बन्धी पूर्वाधारहरूको विकास हुनेछ ।
- ५) खानेपानीको सुविधा उपलब्ध हुनेछ ।
- ६) जलाशयको वरिपरि चक्रपथ (रिडरोड) को निर्माण हुनेछ ।
- ७) सुविधा सम्पन्न अस्पतालको निर्माण हुनेछ ।
- ८) स्नातकोत्तर तहसम्मको पढाइ हुने कम्तिमा एउटा कलेजको स्थापना हुनेछ ।
- ९) आधुनिक रुपको नमूना शहर तथा वस्तीको विकास गरिनेछ ।
- १०) आर्थिक सामाजिक जीवनस्तरमा वृद्धि हुने छ ।
- ११) स्थानीय जनता तथा संस्थाहरूलाई चाहे जति शेयर राख्ने अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- १२) खेलकूद विकासका लागि एउटा राष्ट्रियस्तरको रंगशाला (स्टेडियम) को निर्माण हुनेछ ।
- १३) हिल स्टेशनहरूको विकास हुनेछन् ।

विकास समिति:

जलविद्युतको विकास र विस्तार गरी विद्युत सेवालाई सर्वसुलभ तथा भरपर्दो बनाउन बुढीगण्डकी जलाशययुक्त जलविद्युत आयोजना निर्माण गर्ने प्रयोजनका लागि नेपाल सरकारले विकास समिति ऐन, २०१३ को दफा ३ बमोजिम बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना विकास समिति गठन गरेको हो । यसका पदाधिकारीहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

- १) कार्यकारी अध्यक्ष : डा. लक्ष्मी प्रसाद देवकोटा
- २) सदस्य : श्री श्रीरञ्जन लाकौल
- ३) सदस्य : श्री लोकदर्शन रेग्मी
- ४) सदस्य : श्री कपिलदेव घिमिरे
- ५) सदस्य : डा. डम्बर बहादुर नेपाली
- ६) सदस्य : श्री सुरेश मरहटा
- ७) सदस्य : श्री रामेश्वर यादव